

Kari Hirth
Mylskerudveien 45
1152 Oslo

Trondheim, 22.02.2023

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2022/12375

Saksbehandler:
Hege Langeland

Vedtak i klagesak om etablering av sikteskive i Langsua nasjonalpark

Vi viser til klagen fra Prosjektgruppe for sikteskive på Skaget på Langsua nasjonalparkstyre sitt vedtak 21.09.22. Klagen er innsendt av Kari Hirth på vegne av prosjektgruppen.

Klagesaken ble oversendt fra Langsua nasjonalparkstyre 06.12.2022. Klager har sendt merknader til Miljødirektoratet i e-post 11.12.2022.

Vedtak

Miljødirektoratet opprettholder Langsua nasjonalparkstyre sitt vedtak 21.09.2022 om etablering av sikteskive på Skaget i Langsua nasjonalpark.

Vedtaket er fattet etter naturmangfoldloven § 48 og forvaltningsloven § 34 fjerde ledd.

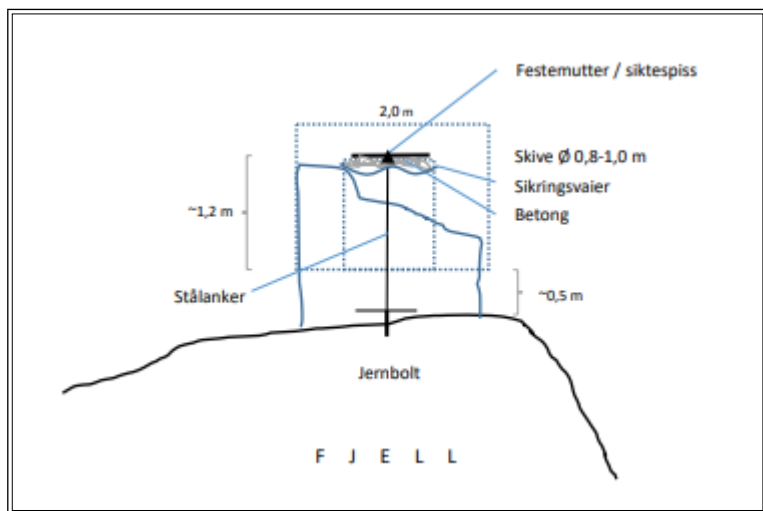
Dere kan ikke klage på vedtaket.

Bakgrunn for saken

Prosjektgruppe for sikteskive på Skaget søkte 22.08.2022 om tillatelse til å sette opp en sikteskive på Skaget. I søknaden ble det vist til at Skaget er kongen av fjell i Valdres, med et vidt utsyn, men at den mangler en sikteskive. Den store varden på Skaget er rast ned, noe som ifølge prosjektgruppen er estetisk negativt og kan være farlig for besøkende. Det ble søkt om å etablere en sikteskive som en del av en restaurert varde. Prosjektgruppen mente dette ikke ville innebære et større inngrep i naturen ettersom sikteskiva plasseres på toppen av eksisterende varde.

Vedlagt søknaden var e-post 14.03.2022 fra Kartverket om at Kartverket ikke så det som aktuelt å frede varden. Kartverket pekte på at de gamle oppmålingsvårdene er viktige kulturminner og derfor bør tas vare på selv om de ikke er fredet. Kartverket mente det beste ville vært å få bygget opp igjen varden og plassere sikteskiva et annet sted på toppen, men så at dette ikke var mulig ut fra tidligere avslag fra Miljødirektoratet. Kartverket støttet derfor forslaget om å bygge om varden og plassere en sikteskive på toppen.

Vedlagt søknaden var skisser av sikteskiven, herunder tegning som vist under, og bilder av varden.

Tegning fra vedlegg til søknaden

Langsua nasjonalparkstyre fattet 21.09.2022 følgende vedtak om sikteskive etter naturmangfoldloven § 48:

"Langsua nasjonalparkstyre gjør ikke unntak fra verneforskriften for etablering av sikteskive på toppen av Skaget i Øystre Slidre kommune som en integrert løsning i en restaurert varde.

Avslaget begrunnes med:

- Tiltaket er konflikt med verneformålet og verneforskriften for Langsua nasjonalpark.
- Tiltaket oppfyller ikke kriteriene i naturmangfoldlovens §48 for evt. å kunne gjøre et unntak fra verneforskriften.
- Tiltaket oppfyller ikke forvaltningsplanen med besøksstrategien.
- Tiltaket har en klar presedensvirkning hvis det blir vedtatt.

Styret råder prosjektgruppa til å arbeide videre med å finne en elektronisk løsning."

Prosjektgruppa påklaget vedtaket 24.10.22. Klagen ble behandlet av Nasjonalparkstyret 28.11.22, hvor nasjonalparkstyret opprettholdt avslaget. Klager kom med ytterligere merknader i e-post 11.12.2022, og har også tatt kontakt med Miljødirektoratet pr. telefon.

Klagers argumenter

I klagen ble det vist til at det i søknadsbehandlingen ikke er nevnt at toppen av Skaget i mange år har vært skjemet av en stor og stadig mer nedrast varde. Denne er stygg og kan også være farlig. Klager kan ikke se at sikkerhetshensyn i naturmangfoldloven § 48 er vurdert i behandling av søknaden.

Klager er ikke enig i vurderingen av at en slik sikteskive vil være et varig inngrep som vil påvirke verneverdiene nevneverdig i negativ retning. Sikteskiven vil kunne fjernes svært enkelt på et senere tidspunkt dersom det er ønskelig, og vil kun sees dersom man står på den smale kanten

som er planlagt ved bunnen av den restaurerte varden. At en slik smal hylle, i samme stein som selv varden, skulle utgjøre en trussel mot verneverdiene, kan klager ikke forstå. Tvert imot mener klager at den vil kunne fungere som et fint sted å nyte sin niste og beundre utsikten. Det blir ingen nye synlige merker på fjelltoppen og skiven vil ikke kunne sees på avstand.

Klager kan ikke se at det er grunn til bekymring for presedens ettersom det allerede finnes sikteskiver på mange fjell utenfor nasjonalparken. Klager mener at det ikke er topper i minst 2-3 miles omkrets hvor det vil være ønskelig å montere en slik skive, gitt de spesielt egnede siktforholdene som gjør Skaget til et ideelt sted.

Det er videre vist til at det er en flott sikteskive på Galdhøpiggen som gjør stopp der mer spennende ved at man kan møtes til en samtale om hvilke topper man ser. Bekymringen om at en sikteskive skulle medføre så mye tråkk av det vil forringe verneverdiene på Skaget, mener klager er helt ubegrunnet. Klager har besøkt toppen både vinter og sommer i mang slags vær, uten at det har vært noe trengsel på stiene opp. Oppfordringen om å vurdere mobile løsninger mener klager virker søkt og lite gjennomtenkt. Elektroniske løsninger er for spesielt interesserte og ikke for den vanlige fjellvandrer. Klager viser til at en skive vil være et mye bedre pedagogisk hjelpemiddel for å forklare unge om retning, avstand og høyder på fjell på en mye bedre måte enn å dukke ned i en skjerm, og at sollys gjør det vanskelig å se informasjon på skjerm. Klager kan ikke se at planlagte tiltak vil påvirke verneverdiene nevneverdig.

Klager skrev videre i en e-post, etter at klagesaken ble oversendt til Miljødirektoratet, at nasjonalparkstyret ikke har vurdert det som er klagers hovedanliggende på en seriøs måte. I tillegg blir klager provosert av at nasjonalparkstyret ikke ser utfordringene med den skjemmende og farlige nedraste varden. Klager stilte spørsmål ved hvem som har ansvar for varden dersom ikke nasjonalparkstyret har ansvaret. Videre pekte klager på at en rekke varder har blitt fredet nylig, og lurte på bakgrunnen for at denne varden ikke er fredet. Restaurering av varden, med sikteskive som foreslått, ville etter klagers mening gjøre besøket på toppen til en mer positiv opplevelse. Når nasjonalparkstyret nå ikke er redd for økt tråkk, mente klager dette argumentet ville falle bort.

Nasjonalparkstyrets merknader

I saksfremstillingen til behandlingen av klagesaken, er det pekt på at varden kan bygges opp igjen slik den en gang var, ettersom vedlikehold av anlegg og innretninger er tillatt etter verneforskriften § 3 punkt 1.2 a). Det ble vist til at nasjonalparkstyret ikke har noe særskilt ansvar for varden, på linje med andre innretninger i verneområdene. Det forhold at varden er delvis nedrast gir ikke grunnlag for å gjøre unntak fra vernereglene til andre nye tiltak etter naturmangfoldloven § 48. Det ble også pekt på at terskelen for å gjøre unntak er høy og at vilkårene må være oppfylt, samtidig som det ikke er automatikk i at tillatelse skal gis.

Videre ble det presisert at presedensvurderingen er gjort opp mot tilsvarende søknader i nasjonalparken og i reservatene i Langsua og at etableringer av sikteskiver utenfor nasjonalparken ikke har hatt betydning for avgjørelsen.

Nasjonalparkstyret har i sitt vedtak av 27.09.22 ikke argumentert med at en sikteskive kan

føre til økt ferdsel, men har vurdert dette som en inngrepssak ut fra verneforskriften. Styret har henvist til elektroniske løsninger for å unngå inngrep i nasjonalparken. Det ble vist til at nasjonalparken skal forvaltes i et langsiktig perspektiv som naturområde og at tillatelse til diverse inngrep flere steder over tid ikke er i tråd med forutsetningene for vernet og verneformålet, og vil dermed klart endre nasjonalparken fra å være et framtidig naturområde til et mer menneskepåvirket område.

Miljødirektoratets vurderinger

Vi er klageinstans i saken, og kan derfor prøve alle sider av den. Vi kan også ta hensyn til nye omstendigheter og forhold som ikke er tatt opp i klagen.

Prosjektgruppa har også tidligere søkt om å etablere sikteskive på Skaget. Denne søknaden ble avslått av nasjonalparkstyret. Miljødirektoratet stadfestet nasjonalparkstyret sitt avslag i vedtak 31.08.2021. Ny søknad innebærer en endring sammenlignet med tidligere søknad, hvor søknaden nå gjelder en sikteskive som settes inn som en fysisk del av en restaurert steinvarde.

Reglene som gjelder for dette verneområdet

Skaget ligger i Langsua nasjonalpark og tiltak i nasjonalparken reguleres av forskrift 11. mars 2011 nr. 276 om vern av Langsua nasjonalpark.

I nasjonalparken er det forbud mot inngrep av enhver art, herunder oppføring av varige eller midlertidige bygninger, anlegg og innretninger, jf. verneforskrift § 3 punkt 1.1.

Verneforskriften har ikke unntaksbestemmelser som åpner for at det kan gis tillatelse til sikteskiver, og søknaden må derfor behandles etter naturmangfoldloven § 48. Etter naturmangfoldloven § 48 kan det gjøres unntak fra vernereglene:

"--- dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig."

Vurdering av om det bør gis dispensasjon

Klager mener at den nedraste varden er en sikkerhetsmessig utfordring og at søknaden derfor må vurderes etter alternativet om sikkerhetshensyn. Vi anser at sikteskiven som det er søkt om, ikke i seg selv er å anse som et nødvendig sikkerhetstiltak. Nasjonalparkstyret har vist til at den nedraste varden kan bygges opp.

Miljødirektoratet mener søknaden må vurderes etter første alternativ i naturmangfoldloven § 48, dvs. om dispensasjon kan gis dersom tiltaket ikke strider mot verneformålet og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig. Det følger av forarbeidene til naturmangfoldloven at denne bestemmelsen ikke kan brukes for å utvide rammen som er gitt i vernevedtaket. Bestemmelsen skal være en sikkerhetsventil for tiltak som ikke kunne forutses eller spesielle tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet, i første rekke bagatellmessige inngrep eller forbigående forstyrrelser.

Hvorvidt vilkårene for å gis dispensasjon er oppfylt, beror på en konkret vurdering av påvirkning på verneformålet og verneverdiene. Det følger av saksfremstillingen til styrebehandlingen, at de samme hensynene som gjorde seg gjeldende sist, også i stor grad er gjeldende i denne saken.

Det er i saksfremstillingen vist til at denne typen tilrettelegging ikke fremmer verneformålet om bevaring av et stort sammenhengende, vesentlig urørt og villmarkspreget område. Videre har nasjonalparkstyret lagt vekt på at etablering av tekniske innretninger i nasjonalparken lett kan undergrave hensynet til naturkvalitetene og at tiltaket representerer et varig fysisk tiltak som det generelt er forbud mot i nasjonalparken. Det er lagt til grunn at fysisk tiltak av denne karakteren generelt sett overskrider grensen for hva som ansees nevneverdig i forhold til verneverdiene.

Miljødirektoratet mener at omsøkte sikteskive må ses på som et varig inngrep, selv om den i prinsippet kan fjernes, slik som de aller fleste tekniske inngrep. Selve innretningen skal bygges inn i en varde, og vil slik sett være mindre dominerende enn tidligere søknad.

Sikteskiven påvirker i liten grad naturmangfoldet, men innebærer et mindre inngrep i naturområdet. Selv om minimumsvilkårene for å gi dispensasjon skulle være oppfylt, gir loven dere ikke krav på å få en dispensasjon. Bestemmelsen er en kan-bestemmelse og dette innebærer at det må vurderes konkret om dispensasjon skal gis.

Miljødirektoratet mener søknaden har mange likhetstrekk med forrige søknad, og våre tidligere vurderinger i behandling av klagen gjør seg derfor også gjeldende nå. Tillatelser til naturinngrep og oppføring av tekniske installasjoner bidrar generelt til økt press for tilsvarende eller sammenlignbare tiltak. Dette er etter vår oppfatning hensyn som nasjonalparkstyret kan tillegge vekt i sin skjønnsmessige vurdering av denne saken.

Klima- og miljødepartementet har i brev 15.06.2015 gitt retningslinjer om behandling av klager på nasjonalparkstyrenes vedtak, og det fremgår her at når styret har foretatt en begrunnet avveining basert på lokalt skjønn og lokalkunnskap, bør klagemyndigheten vise tilbakeholdenhet med å overprøve dette skjønnnet.

Miljødirektoratet anser at de vurderingene som ligger til grunn for nasjonalparkstyrets vedtak ligger innenfor det skjønnssrommet styret har som forvaltningsmyndighet. Vi finner etter dette ikke grunn å overprøve de vurderingene som ligger til grunn for nasjonalparkstyrets vedtak.

Merknader til spørsmål om varden

Nasjonalparkstyret er forvaltningsmyndighet for verneområdene i Langsua, men er ikke grunneier av området og har ikke ansvar for varden. Det er Riksantikvaren som har ansvar for fredning av kulturminner, herunder er Kartverket oppmålingsmyndighet. Spørsmål knyttet til fredning mv. av varden må derfor rettes til disse myndighetene.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Terje Qvam
seksjonsleder

Hege Langeland
seniorrådgiver

Kopi til:

Langsua nasjonalparkstyre

Postboks 987

2626

LILLEHAMMER